

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

/

:

بررسی مقایسه ای رضایتمندی زناشویی بین دو گروه زنان ایرانی ازدواج کرده با اتباع

بیگانه و ایرانی با لحاظ وضعیت حقوق آنان

()

ردیف	اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱	استاد راهنما	گستره	استاد	
۲	استاد مشاور	محمد سعادت	دانشیار	
۳	نماینده تحصیلات تکمیلی	ماظم رسول زاده	دانشیار	
۴	استاد ناظر	علوی سجاد	استادیار	
۵	استاد ناظر	ماظم رسول زاده	دانشیار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته
است
که در سال در دانشکده دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای
دکتر ، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر
از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب دانشجوی رشته مقطع تعهد فوق و ضمانت
اجرائی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱۸ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب.....
مقطع.....
مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضاء:.....
تاریخ: ۸۹/۸/۲۲.....

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد مطالعات زنان
گرایش حقوق زن در اسلام

عنوان:

بررسی مقایسه ای رضایتمندی زناشویی بین دو گروه زنان ایرانی ازدواج کرده با اتباع
بیگانه و ایرانی با لحاظ وضعیت حقوقی آنها

نگارش:

فاطمه عبدی ریشه

استاد راهنما:

دکتر محسن ایمانی نایینی

استاد مشاور:

دکتر محمود صادقی

تابستان ۱۳۸۹

تقدیم به:

آن کسی که آفتاب به احترامش از مغرب طلوع خواهد کرد.

تقدیم به:

تندیس مهر و محبت و آبروی دعا: مادرم

الگوی صبر و استقامت: پدر عزیزم

و لطفهای بیکران برادران

و خواهرم

به پاس زحماتی که برایم کشیده اند.

تقدیر و تشکر

سپاس بیکران خداوند را که با افاضه‌ی فرصتی جهت تحصیل علم، جان را به نور معرفت خویش مزین نموده و در این راه بیش از هر چیز قدر و منزلت انسان را بر خویشتن نمایان ساخت که، دانش ما چیزی نیست جز ذره‌ای از خزانه‌ی حکمت او.

بر خود لازم می‌دانم از همه بزرگوارانی که در به ثمر رسیدن این پژوهش سهیم بوده‌اند، قدردانی نمایم. پیش از همه، از زحمات بی‌شائبه استاد بزرگوارم، جناب آقای دکتر محسن ایمانی نائینی، که از هیچگونه بذل و راهنمایی عالمانه، دقیق و مستمر خود در جلا بخشیدن به محتوای پژوهش حاضر، دریغ نورزیدند، از صمیم قلب سپاسگزارم و بهروزی جاودانه‌اش را از خداوند بزرگ خواستارم.

از جناب آقای دکتر محمود صادقی که مرا در مراحل مختلف پژوهش از راهنمایی‌های بسیار مؤثر و سازنده‌ی خویش بهره‌مند فرمودند، سپاسی جداگانه دارم.

از استاد ارجمند سرکار خانم دکتر نهله غروی نائینی، مدیر محترم گروه مطالعات زنان، که در طول دوران تحصیل همواره راهنما و دلسوز این جانب بودند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

از دیگر اساتید گروه و کارشناس ارشد گروه سرکار خانم عسکری که هرکدام به نحوی طی انجام این تحقیق متحمل زحمت شده‌اند، تشکر می‌نمایم.

از حمایت‌های قلبی خانواده عزیزم، که در تمام مراحل زندگی، مشوق و همراه واقعی اینجانب بوده‌اند، بی‌نهایت سپاسگزارم.

همچنین از راهگشایی‌ها و همراهی همه دوستان عزیزم خصوصاً سرکار خانم دکتر سیده‌اکرم رخشنده‌نیا و دکتر صدیقه انوری و هم کلاسی‌هایم خانم آقابزرگ، بدوی، خدامرادی و حسینی دوستانه تقدیر و تشکر می‌کنم و امیدوارم جملگی در مسیر کسب معرفت موفق باشند.

در پایان لازم است از مسئولین محترم اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور، استانداری و ناجا همچنین دادگاه‌های شهر تهران که مرا در مراحل اجرایی این اثر ناچیز یاری رساندن تقدیر و

تشکر نمایم.

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی مقایسه ای رضایتمندی زناشویی بین زنان ایرانی ازدواج کرده با اتباع بیگانه و ایرانی با تاکید ویژه بر وضعیت و شرایط حقوقی پیش آمده برای این خانواده‌ها بود. این تحقیق از نوع میدانی و اسنادی بوده و روش آن نیز علی - مقایسه ای است. نمونه مورد بررسی در پژوهش حاضر، متشکل از دو گروه ۱۲۰ نفری از زوجین با ازدواج مختلط مراجعه کننده به اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی استانداری تهران و گروه دوم نیز جهت مقایسه بعد از انتخاب منطقه ۱۶ تهران به صورت تصادفی ساده از بین مناطق جنوبی تهران، از بین زوجین عادی به شیوه نمونه در دسترس انتخاب شدند. برای جمع آوری اطلاعات پرسشنامه رضایتمندی زناشویی انریچ (Enrich) استفاده شد. برای بررسی رابطه بین متغیرها، در فرضیه‌های پژوهش از روش های آمار توصیفی و بنا به ماهیت فرضیه‌ها و برای پاسخ به سؤالات پژوهش و جهت مقایسه میانگین ها و مجموع رتبه‌های دو گروه از آزمون t برای دو گروه مستقل و برای مقایسه میانگین سه گروه رضایتمندی بالا، پایین و متوسط آزمون X² (کا اسکوئر) استفاده گردید. در بخش حقوقی از روش اسنادی استفاده شده است و برای آشنایی بیشتر با مسائل این خانواده‌ها مصاحبه‌های عمیق با متخصصان و حقوقدانان انجام شد، همچنین پرونده‌های مربوط به این خانواده‌ها در دادگاه‌های خانواده مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که میزان رضایتمندی زناشویی زنان در گروه مختلط نسبت به زنان در گروه ساده کمتر است و گروه با ازدواج مختلط نسبت به گروه ساده رضایتمندی کمتری نشان دادند. همچنین بین سه گروه رضایتمندی بالا، متوسط و پایین هم توزیع یکنواختی دیده نمی شود. علاوه بر این، حمایت قانون گذار از زنان ازدواج کرده با اتباع بیگانه بیشتر در قالب محدودیت‌ها است که این محدودیت‌ها گاه ایجاد کننده فشار روانی و استرس در این خانواده‌ها است که بر روابط زوجین و رضایتمندی زناشویی آنها تأثیر منفی دارد.

کلمات کلیدی: ازدواج، رضایتمندی زناشویی، ازدواج مختلط، اتباع، بیگانه، تابعیت

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات

۱-۱	مقدمه	۲
۲-۱	بیان مسئله	۵
۳-۱	سؤالات تحقیق	۹
۴-۱	اهمیت و ضرورت پژوهش	۹
۵-۱	اهداف پژوهش	۱۰
۱-۵-۱	اهداف کلی	۱۰
۲-۵-۱	اهداف جزئی	۱۰
۶-۱	فرضیات پژوهش	۱۱
۷-۱	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای اصلی	۱۲
۱-۷-۱	تعریف نظری رضایتمندی زناشویی	۱۲
۲-۷-۱	تعریف عملیاتی رضایتمندی زناشویی	۱۲
۳-۷-۱	مفهوم و تعریف ازدواج	۱۲
۱-۳-۷-۱	ازدواج مختلط	۱۳
۲-۳-۷-۱	ازدواج ساده	۱۳
۶-۷-۱	تعریف تبعه	۱۳
۷-۷-۱	تعریف اتباع	۱۳
۸-۷-۱	تعریف بیگانه	۱۴
۹-۷-۱	تعریف تابعیت	۱۵

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲	ازدواج	۱۷
۲-۱-۲	اهمیت و ضرورت ازدواج	۱۹

- ۲۰.....انواع ازدواج.....۳-۱-۲
- ۲۱.....خانواده.....۴-۱-۲
- ۲۲.....رضایتمندی زناشویی.....۵-۱-۲
- ۲۷.....خصوصیات زوجین سالم و رضامند.....۶-۱-۲
- ۲۹.....عوامل مؤثر بر رضایتمندی زناشویی.....۷-۱-۲
- ۳۷.....فشارهای روانی و رضایتمندی زناشویی.....۸-۱-۲
- ۴۰.....واکنشهای مربوط به نارضایتی زناشویی.....۹-۱-۲
- ۴۱.....نظریه های مربوط به ازدواج.....۱۱-۱-۲
- ۴۲.....نظریه تشابه یا همسان همسری.....۱-۱۱-۱-۲
- ۴۴.....نظریه نیازهای مکمل.....۲-۱۱-۱-۲
- ۴۵.....نظریه های مربوط به رضایتمندی زناشویی.....۱۲-۱-۲
- ۴۵.....نظریه طبقه بندی ازدواجهای بادوام.....۱-۱۲-۱-۲
- ۴۶.....تئوری مبادله اجتماعی نای.....۲-۱۲-۱-۲
- ۴۷.....نظریه چرخه زندگی زناشویی.....۳-۱۲-۱-۲
- ۴۷.....رویکرد انگیزشی.....۴-۱۲-۱-۲
- ۴۸.....دیدگاه بک.....۵-۱۲-۱-۲
- ۴۹.....دیدگاه اولسون.....۶-۱۲-۱-۲
- ۵۰.....دیدگاه آلبرت الیس.....۷-۱۲-۱-۲
- ۵۰.....دیدگاههای دیگر.....۸-۱۲-۱-۲
- ۵۱.....ازدواج و فرهنگ.....۱۳-۱-۲
- ۵۳.....ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه.....۲-۲
- ۵۳.....انواع بیگانگان.....۱-۲-۲
- ۵۵.....زنان تبعه ایران.....۲-۲-۲
- ۵۶.....تاریخ ازدواج با بیگانگان در اسلام.....۳-۲-۲

- ۴-۲-۲ ازدواج با بیگانگان از دیدگاه حقوق موضوعه ایران ۵۸
- ۵-۲-۲ شرایط صوری ازدواج ۶۱
- ۶-۲-۲ شرایط ماهوی ازدواج ۶۱
- ۷-۲-۲ بررسی قوانین حمایتی در آیین نامه و قانون مدنی ۶۳
- ۸-۲-۲ تابعیت، پیامد ویژه ازدواج با اتباع بیگانه ۷۰
- ۹-۲-۲ انواع تابعیت ۷۱
- ۱۰-۲-۲ مبانی نظری تابعیت زن ۷۲
- ۱-۱۰-۲-۲ وحدت تابعیت ۷۳
- ۲-۱۰-۲-۲ استقلال تام تابعیت ۷۴
- ۳-۱۰-۲-۲ استقلال نسبی تابعیت ۷۵
- ۱۱-۲-۲ اثر ازدواج بر تابعیت زن در حقوق ایران ۷۶
- ۱۲-۲-۲ منشا تغییر تابعیت زن ۷۷
- ۱۳-۲-۲ عدم پذیرش نسب مادری ۸۰
- ۱۴-۲-۲ مروری بر تابعیت زن در کنوانسیون ها و اسناد بین المللی ۸۳
- ۱-۱۴-۲-۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر ۸۳
- ۲-۱۴-۲-۲ کنوانسیون مربوط به زنان متأهل ۸۴
- ۳-۱۴-۲-۲ کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان ۸۵
- ۴-۱۴-۲-۲ کنوانسیون اروپایی تابعیت ۸۶
- ۱۵-۲-۲ وضعیت کنونی تابعیت در قانون کشورها ۸۷
- ۱۶-۲-۲ ازدواج زن ایرانی با تبعه بیگانه در خارج از کشور ۹۰
- ۱۷-۲-۲ آثار ازدواج زنان ایرانی با اتباع بیگانه ۹۰
- ۱۸-۲-۲ بحران وضعیت ازدواج زنان ایرانی ازدواج کرده با افغانه ۹۵
- ۱۹-۲-۲ علل و عوامل ازدواجهای غیر رسمی (شرعی) توسط زنان ایرانی ۹۸
- ۲۰-۲-۲ علل و عوامل ازدواجهای شرعی (غیر رسمی) توسط اتباع بیگانه ۹۸

۹۹.....	۲۱-۲-۲ دلایل عدم کسب مجوز زناشویی.....
۱۰۰.....	۲۲-۲-۲ مشکلات عمده ازدواجهای غیر رسمی.....
۱۰۰.....	۲۳-۲-۲ رابطه وضعیت حقوقی و رضایتمندی زناشویی.....
۱۰۵.....	۲۴-۲-۲ بررسی پروندههای قضایی.....
۱۱۲.....	۲۵-۲-۲ مروری بر پژوهشهای انجام شده در داخل و خارج از کشور.....
۱۱۲.....	۱-۲۵-۲-۲ پژوهشهای انجام شده در رابطه با رضایتمندی زناشویی.....
۱۱۲.....	الف- پیشینه خارجی.....
۱۱۵.....	ب- پیشینه داخلی.....
۱۱۷.....	۲-۲۵-۲-۲ پژوهشهای انجام شده در زمینه ازدواج با اتباع بیگانه.....
۱۱۷.....	الف- پیشینه خارجی.....
۱۱۸.....	ب- پیشینه داخلی.....
۱۱۹.....	۲۶-۲-۲ جمع بندی و نتیجه گیری.....

فصل سوم: روش پژوهش

۱۲۱.....	۱-۳ طرح پژوهش.....
۱۲۳.....	۲-۳-جامعه آماری، گروه نمونه و روش نمونه گیری.....
۱۲۳.....	۱-۲-۳ جامعه آماری.....
۱۲۳.....	۲-۲-۳ نمونه آماری و روش نمونه گیری.....
۱۲۴.....	۳-۳ بررسی اطلاعات جمعیت شناختی.....
۱۲۹.....	۴-۳ ابزار و مقیاسهای پژوهش.....
۱۳۳.....	۵-۳ روند اجرای پژوهش.....
۱۳۴.....	۶-۳ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۱۳۶.....	۱-۴ بررسی دادههای توصیفی.....
۱۳۷.....	۲-۴ تحلیل آماری فرضیه های پژوهش.....
۱۴۷.....	۱-۵ بحث کلی و نتیجه گیری.....

۲-۵	بحث در چهارچوب فرضیات و سئوالات تحقیق	۱۵۱
۳-۵	محدودیتها	۱۵۸
۴-۵	پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی	۱۵۹
۵-۵	پیشنهادهای کاربردی	۱۵۹
	فهرست منابع	۱۶۳
	منابع فارسی	۱۶۳
	منابع انگلیسی	۱۷۱

فهرست جداول

صفحه

عنوان

- جدول ۱-۳ توزیع فراوانی آزمودنیها بر حسب گروه ۱۲۴
- جدول ۲-۳ میانگین و انحراف استاندارد سن آزمودنیها به تفکیک گروهها ۱۲۵
- جدول ۳-۳ شاخص توصیفی سن بر حسب گروهها ۱۲۵
- جدول ۴-۳ شاخص توصیفی سطح تحصیلات بر حسب گروهها ۱۲۶
- جدول ۵-۳ شاخص توصیفی ملیت در مردان گروه مختلط ۱۲۷
- جدول ۱-۴ شاخصهای توصیفی "رضایت زناشویی" بر حسب جنس ۱۳۶
- جدول ۲-۴ شاخصهای توصیفی "رضایت زناشویی" در گروه ازدواج مختلط بر حسب جنس ۱۳۷
- جدول ۳-۴ نتایج آزمون t برای مقایسه میزان رضایتمندی زناشویی زنان در دو گروه ۱۳۸
- جدول ۴-۴ نتایج آزمون X^2 بین سه سطح رضایتمندی بالا، پایین و متوسط در دو گروه ۱۳۹
- جدول ۵-۴ نتایج آزمون t گروههای مستقل برای مقایسه میزان رضایت زناشویی در دو گروه ۱۴۰
- جدول ۶-۴ نتایج آزمون X^2 بین سه سطح رضایتمندی بالا، پایین و متوسط در دو گروه ۱۴۱
- جدول ۷-۴ نتایج وضعیت رضایتمندی زناشویی در دو گروه ۱۴۲
- جدول ۸-۴ نتایج آزمون t برای مقایسه میزان رضایتمندی زناشویی زنان و مردان با ازدواج مختلط ۱۴۳
- جدول ۹-۴ وضعیت ساگازی زناشویی در بین دو گروه به تفکیک جنس ۱۴۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۲۸.....	نمودار ۱-۳ شاخص توصیفی ملیت در مردان گروه مختلط.....
۱۲۸.....	نمودار ۲-۳ میزان ازدواجهای ثبت شده در کشور در سال ۱۳۸۱-۸۷.....
۱۲۹.....	نمودار ۳-۳ میزان ازدواجهای ثبت شده در سال ۸۸ به تفکیک استانها.....
۱۳۸.....	نمودار ۱-۴ نمودار میانگین رضایتمندی زناشویی بین زنان در دو گروه.....
۱۳۹.....	نمودار ۲-۴ وضعیت رضایتمندی زناشویی بین زنان در دو گروه.....
۱۴۱.....	نمودار ۳-۴ نمودار میانگین رضایت در ازدواج ساده و مختلط.....
۱۴۴.....	نمودار ۴-۴ نتایج آزمون t بین زنان و مردان با ازدواج مختلط.....

فصل اول کلیات

۱-۱ مقدمه

ازدواج پیمان مقدسی است که در میان تمام اقوام و ملل و در تمامی زمان ها و مکان ها وجود داشته است؛ سنت دیرینه ای که در آن زن و مرد زندگی مشترکی را آغاز می کنند و پیمان می بندند که مصاحب و یاور و غم خوار هم دیگر باشند. (نوابی نژاد، ۱۳۷۹، ۴۵)

در واقع ازدواج سرآغاز تشکیل خانواده است. خانواده یکی از قدیمی ترین «نهادهای اجتماعی» است که به اعتقاد بسیاری از صاحب نظران، تاریخی به قدمت حیات انسان دارد. (گیدنز، ۱۳۸۶، ۸۳).

بر اساس اصل دهم قانون اساسی «خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است و همه قوانین و مقررات و برنامه ریزی های مربوطه باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد». وجود این گویای این واقعیت است که نویسندگان قانون اساسی به خانواده به عنوان اولین کانون بنیادی جامعه توجه ویژه ای داشته اند. بنابراین کلیه قوانین مدنی باید به گونه ای تدوین شوند که در جهت تقویت خانواده و پاسداری از قداست آن گام بردارند.

همچنین دستیابی به جامعه سالم آشکارا در گرو سلامت خانواده و تحقق خانواده سالم، مشروط به برخورداری افراد آن از سلامت روانی و داشتن روابط مطلوب با یکدیگر است. از این رو سالم سازی روابط بین اعضای خانواده، بی گمان آثار مثبتی به دنبال خواهد داشت.

روشن است که همسر گزینی از نخستین تعهدهای عاطفی و قانونی افراد و از جمله تصمیم های مهم زندگی به شمار می رود (برنشتاین^۱، ۱۹۸۴ به نقل از میرزا رسول زاده، ۱۳۸۸).

امروزه با وجود پیامدهای مثبت همسرگزینی، شاهد افزایش مشکلات گوناگون خانوادگی و چالش های مربوط به ازدواج هستیم. آنچه که در سال های اخیر به عنوان یک مساله و دغدغه برای دولت و هم میهنانمان بوجود آمده است، افزایش ازدواج اتباع خارجی با بانوان ایرانی در ایران است. زیرا با ورود به دوران مدرن و پیدایش وسایل حمل و نقل سریعتر، روابط بین کشورها و اتباع آنها به اندازه ای گسترش یافته است که برای هیچ ملتی میسر نیست که در چهاردیواری سرزمین کشور خود محصور بماند. حس کنجکاوی، نوع پروری، ارضاء نیازمندی های روزانه و میل به تجدید عادات و رسوم، آمیزش بین المللی را ایجاد کرده و یک جریان دادوستد جهانی به وجود می آورد که اثر این جریان، در صحنه روابط خصوصی افراد با یکدیگر، جلوه گر می شود. این امر در ایران هم مصداق دارد، چرا که تعداد بی شماری از بیگانگان و اتباع خارجی در کشور ما زندگی می کنند و برعکس نیز خیل کثیری از ایرانیان مقیم خارج از کشور می باشند که برخی از آنها در خارج از کشور یا داخل کشور با اتباع بیگانه ازدواج می کنند.

حق ازدواج و تشکیل خانواده از اصول مسلم حقوق بشر به شمار می آید و طبیعی است که هر فردی در هر نقطه از جهان بتواند و آزاد باشد که با شخص دلخواه خود ازدواج کند و مطابق مواد متعدد از اعلامیه ها، کنوانسیون ها و میثاق های مرتبط با حقوق بشر، این آزادی برای افراد به رسمیت شناخته شده است. قوانین ایران نیز متأثر از حقوق امامیه و فقه اسلام و مطابق با میثاق ها و کنوانسیون های بین المللی طبق شرایطی ازدواج یا نکاح با اتباع بیگانه را مجاز و بلامانع شناخته است .

¹ Bornshtein

ازدواج در کنار تولد و مرگ یکی از سه حادثه مهم زندگی است. تولد بدون اطلاع و اراده مولود اتفاق می‌افتد، مرگ هم تا حدود زیادی خارج از کنترل است. ولی ازدواج در این میان تنها حادثه‌ای است که امکان انتخاب در آن وجود دارد.

پیمان زناشویی، ازدواج دو شخصیت است اما آنچه در ازدواج مهم است، سازگاری زناشویی و رضایتمندی زناشویی می‌باشد. سازگاری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیش تر مواقع، احساس ناشی از خوش بختی و رضایت از هم دیگر دارند. (سین‌ها و ماکرچک^۱، ۱۹۹۰). هنگامی که زوجین از زندگی زناشویی خویش خشنود و راضی باشند این امر بر روابط رضایتمندانه زوجین، فرزندان و کیفیت ارتباط آنها با سایر اشخاص خارج از خانواده تأثیر می‌گذارد. همچنین دستیابی به جامعه سالم آشکارا در گرو سلامت خانواده و تحقق خانواده سالم، مشروط به برخورداری افراد آن از سلامت روانی و داشتن روابط مطلوب با یکدیگر است. از این رو سالم سازی روابط بین اعضای خانواده، بی‌گمان آثار مثبتی به دنبال خواهد داشت. از طرف دیگر ازدواج پدیده ایست که می‌تواند باعث سلامت روانی زن و مرد گردد و در عین حال می‌تواند به جایی برسد که به جای تأمین انرژی روانی زوجین، انرژی زیادی از آنان گرفته و باعث اختلال روانی گردد.

به گفته کامینگ^۲ (۱۹۹۷) رضایتمندی زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی افراد تأثیر می‌گذارد و سنگ زیر بنای عملکرد خانواده است و ایفای نقش والدینی را آسان می‌سازد، طبق تحقیقات انجام شده رضایت زناشویی، عمر زن و شوهر را طولانی می‌کند (کامبز و رابرت^۳، ۱۹۹۱) همچنین باعث افزایش سلامت جسمانی و روانی، پیشرفت اقتصادی و رضایت از زندگی می‌گردد (ماکرچک، ۱۹۹۲، به نقل از مهرآبادی، ۱۳۸۵).

در چنین پهنه و چشم اندازی است که موضوع پژوهش حاضر شکل گرفته است. از آنجا که ازدواج امری حیاتی در زندگی هر فرد است، امید است با نتایجی که به دست می‌آید، بتوان به

^۱.Sinha. P,& Mukerjec

^۲.Cumming.

^۳. Coombs, Robert

گسترش ارتباطات سالم و بالنده ی زوجین همت گماشت و زمینه تحکیم روابط زناشویی در خانواده‌های دارای مادر ایرانی و پدر خارجی فراهم شود و با اقدامات لازم آسیب‌های ناشی از این ازدواج‌ها را به حداقل رساند و ثبات و استواری نهاد خانواده و در نهایت پرورش فرزندان سالم تضمین شود.

تحقیق حاضر به منظور حمایت از خانواده و در راستای استحکام روابط زناشویی به شناخت میزان تفاوت رضایتمندی زناشویی در دو گروه زنان ایرانی ازدواج کرده با اتباع بیگانه و شوهر ایرانی با استفاده از نتایج توصیفی حاصل از ورود داده‌ها با نرم افزار spss و آزمون فرضیه‌ها می‌پردازد. و همچنین حمایت‌های حقوقی موجود در قوانین و ابعاد حقوقی به وجود آمده برای زنان ایرانی دارای شوهر خارجی را با استفاده از نتایج حاصل از مصاحبه عمیق با متخصصان و کارشناسان حقوقی و روش اسنادی بیان می‌کند.

۱-۲ بیان مسئله

همچنان که ممکن است بین زن و مردی که هر دو تبعه ی ایران هستند، پیمان ازدواج بسته شود ممکن است عقد مذکور، بین زن و مردی هم که یکی از آنها ایرانی است و دیگری تبعه ی کشور دیگری است، وقوع یابد. طبق اصول انسانی و اعلامیه جهانی حقوق بشر نباید در ازدواج اشخاص محدودیتی قائل شد، زیرا انسانیت اصل و تابعیت و ملیت فرع بر آن می‌باشد. قوانین کشور ما نیز ازدواج زن ایرانی با مرد بیگانه را پس از انجام تشریفات مخصوصی که بنا به مصالح زنان ایرانی و جامعه در نظر گرفته شده است، در مواردی مجاز می‌دانند. به طوری که در سال‌های اخیر، آنچه که به عنوان یک مسئله و دغدغه برای دولت و هم میهنانمان به وجود آمده است، افزایش ازدواج اتباع خارجی با بانوان ایرانی، در ایران و خارج از ایران است، که به علت عدم اطلاع آنان از قوانین در مواردی، آینده خود و فرزندان خویش را به خطر انداخته اند و برای برخی از آنها نیز تبعات جبران ناپذیری را در پی داشته است.